

a njihovo število se vedno manjša pod vplivom germanizacije. Kašubi se sedaj štejejo za poljsko plemo, v resnici so pa tudi oni ostanki davnih pomorskih Slovanov. Sedaj so se našli učenjaki, ki so preiskali jezik tega najbolj pozabljenega slovanskega naroda, ki bo v kratkem času izumrl. Že sedaj je močno pomešan z nemškim jezikom, tako da se je čist ohranil pravzaprav samo še na grobnih spomenikih.

Dr. Friedrich Lorentz je napisal: **Slovinzische Grammatik**, Petersburg 1903 (str. XX + 392); *Slovinzische Texte* 1905 (VI + 150); *Slovinzisches Wörterbuch* 1908 (I. Teil A—O, str. IV + 740). Prvo delo o Slovincih je priobčil isti pisatelj že leta 1885. v Poznanju pod naslovom: *Volkssagen, Aberglauben, Gebräuche und Märchen aus dem östlichen Hinterpommern*, v Jagičevem arhivu, l. 17., 18., zlasti 20., je pa priobčil mnogo kašubskih tekstov in napisal razpravo: *Zur älteren kaschubischen Literatur*. (Arhiv, letn. XX., 556—577). Prvi pa, ki je svetu odkril Slovince, je bil prvi kašubski pisatelj in narodni preporoditelj dr. Florijan Cenova, ki je napisal slovnico: *Zarés do gramatiki kašébsko-slovinskié mòvé*, Poznanj 1879. O Slovincih in Kašubih so pisali nadalje J. Hanuš v razpravah krakovske akademije, G. Bronisch, St. Ramut, ki je izdal znani: *Slovar kašubskega jezika*, J. A. Mikola, T. Florinskij, dr. Nadmorski (J. L. Kozlovski), F. Tetzner, J. Rost in drugi; najvažnejše študije na tem polju so pa dela krakovskega vseučiliškega profesorja dr. Kazimira Nitscheja, ki preiskuje zlasti razmerje slovinsko-kašubskega jezika do poljskega,

Dr. L. L.

CS660

Nemška.

Martin Živkovič, k. u. k. Major: **Die Slawen ein Urvolk Europas**. Kremsier 1910. — „Dom in Svet“ je prinesel pred leti oceno spisa istega pisatelja: „Wann wurde Europa von den Slawen besiedelt?“ To delo je pisatelj razširil, izpopolnil in predstavil v bolj določeni obliki ter izdal v gori navedeni knjigi. Delo je za nas zanimivo predvsem, ker je je napisal častnik. Pisateljev značaj se kaže že v slogu. On ne govori mirno v dolgovernih perijodah in lepo odmerjenih stavkih, ampak kar zarožlja in pribije. Ljubi krepke izraze in resolutne sodbe. Težavnega vprašanja se je lotil naš pisatelj, spustil se je na polje, na katerem je podleglo že mnogo boljših in slabših jezikoslovcev in zgodovinarjev. To vprašanje je postalo za učenjake, kakor ona levova jama v bajki: Vse stopinje peljejo noter, a nobena vun. V najnovejšem času je zavladal v tej stvari tak strah med merodajnimi krogi, da si niti hipotetične sodbe ne upa nihče več izreči. Za gospoda

Živkoviča pa ni nobenega strahu in nobenega dvoma. Resolutno pove svoje prepričanje, da so Slovani prvotni narod v Evropi, ne samo v vzhodni, kar se ne da oporekati, ampak tudi v srednji in v zahodni. Preseljevanja narodov ni bilo nikdar, ampak Slovani so prebivali že od nekdanj na svojih sedanjih prebivaliških in še veliko dalje na zahodu. To svojo trditve izkuša pisatelj tudi dokazati. Njegovi dokazi so skoraj izključno etimološke vrste. Iz raznih krajevnih in zgodovinsko ohranjenih osebnih imen hoče dokazati, da so skoraj po vsej Evropi, že pred drugimi narodi, prebivali Slovani. To dokazovanje stoji pa na slabih nogah. Iz enakozvečenih besed sklepa na skupni izvir. Po tem načinu bi bilo lahko dokazati, da so v Meki in Medini prvotno prebivali Slovani. Navedem samo en zgled njegovega dokazovanja: Poglavarji pozameznih plemen so se imenovali pri starih Slovanih „župan“, „car“ ali „paša“. Poslednja beseda ni turška, ampak pristno slovanska, je popolnoma iste korenine kot slovanska „paša“ (prim. otroško pesemco: Mlečna kaša, mati naša, in otročja sladka paša), ter je pomenila pri Slovanih prvotno človeka, ki skrbi čredi za pašo, ki deli pašnike med člane svoje zadruga ali tudi človeka, ki pase ali vlada druge (prim. grško: ποιμήν λαῶν). S to besedo v zvezi so imena „Baski“ na Pirenejih, „Baškiri“ pod Uralom, „Passaier“ na Tirolskem. Po vseh teh deželah so torej prebivali nekdanji predniki našega naroda, Španski Baski in azijski Baškiri so pa potomci starih Slovencev. Od besede „pasti“, ki je ravno istega debela kakor beseda „paziti“, prihaja tudi nemška beseda „Pass“, od te pa ime mesta Passau, ki je torej bilo ustanovljeno od Slovencev. Od te besede „pasti“ prihaja tudi turška beseda „pazar“, n. pr. Novi Pazar, pravzaprav „novi pašnik“, in turški naslov „paša“, pravzaprav „pastir“. Tudi beseda „Bastei“ prihaja od slovenske besede „pasti“ in kjer se nahaja kakšna „Bastei“, so morali prebivati nekdanji Slovani. S takimi dokazi se da seveda lahko dokazati, da so prebivali nekoč Slovenci po vsem svetu, in morda bi jih bilo mogoče odkriti celo na luni.

Vendar se mi knjiga ne zdi brez vrednosti vkljub etimološkim slabostim pisatelja. Mnogokrat pove kakšno zdravo misel in obrne pozornost na marsikaj, kar so premalo uvaževali jezikoslovni učenjaki. Nekoč so hoteli zlasti nekateri slovanski pisatelji povsod in v vseh vekih videti slovanske prastarine. Zdaj so se pa, zdi se mi, preveč obrnili v nasprotni ekstrem. Tako številni in široko razprostranjen narod, kakor so bili davni Slovani, ni mogel iti preko zgodovine, ne da bi ostavil v njej sledov. Morda bo znanost prisiljena, polagoma kreniti zopet nekoliko na levo, in morda se nam tudi mnoge trditve gospoda Živkoviča ne bodo zdele tako slabe, kakor so slabi njegovi etimološki dokazi.

Dr. L. L.

